

ნაპაღ ული

საყმაწვილო ჟურნალი

მთავრად წარმოადგენს

შ ი ნ ა ა რ ს ი:

- 1 გლეხის შვილი ბიჭუკელა 533
- 2 მართალი მოსამართლე 535
- 3 მელია და წერო 539
- 4 ძველი წისტვილი 541
- 5 ყვავილთა დედოფალი 547
- 6 საზღლისო სამეზაო და გასართობი:
 - ა) მუხუდოს კაკლით და ახანთის დე-
რით სკამის, მაგიდის და სხვ. გა-
კეთება, ბ) ბავშვის ლოცვა, გ) შა-
რადა-გამოცანა 556

№ XIX

ს ა გ კ ი ს ტ ო

1905

ტფილისი

ლექტორის სტამბა წიგ. გამოცე. ქართ. აზნაუგობის
1905

საქართველოს
ხალხთა ბიბლიოთეკა

02666208

საქართველოს ბიბლიოთეკა

02666208

XIX მ.

1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7
8	8
9	9
10	10
11	11
12	12
13	13
14	14
15	15
16	16
17	17
18	18
19	19
20	20
21	21
22	22
23	23
24	24
25	25
26	26
27	27
28	28
29	29
30	30
31	31
32	32
33	33
34	34
35	35
36	36
37	37
38	38
39	39
40	40
41	41
42	42
43	43
44	44
45	45
46	46
47	47
48	48
49	49
50	50
51	51
52	52
53	53
54	54
55	55
56	56
57	57
58	58
59	59
60	60
61	61
62	62
63	63
64	64
65	65
66	66
67	67
68	68
69	69
70	70
71	71
72	72
73	73
74	74
75	75
76	76
77	77
78	78
79	79
80	80
81	81
82	82
83	83
84	84
85	85
86	86
87	87
88	88
89	89
90	90
91	91
92	92
93	93
94	94
95	95
96	96
97	97
98	98
99	99
100	100

Дозволено цензурою 9-го августа 1905 г. Тифлисъ

1905

საქართველოს

საქართველოს ბიბლიოთეკის გამომცემი

1905

მღვინის შვილი ბიჭუკელა

მღვინის შვილი ბიჭუკელა
სოფელ—სოფელ ვიარები;
თუ არ ჩემს ტოლს და ამხანაგს,
სსვას არავის ვეკარები!—

ჩემი სული, ჩემი გული
მათთანაა გადაბმული,
და ჩვენც გვესმის ერთმანეთის
უოველივე განსრანული.

მათთან ერთად რომ დავძახებთ
ველ—მინდვრებში ოროველას,
გამველესა და გამომველესა
გავაოცებთ სწორედ ვეველას!...

და ან კიდევ რუის ჰირას
ვარაკრავებთ რა სალამურს,

220

უნდა ნასოთ, ტუე და ველი
 რა სიამით გვიგდებს ჩვენ უურს!...

—
 ამ ბოლო დროს შემოვიდეთ
 ერთმანეთში „სკოლობანა“—
 ჩვენც გვინდოდა, რომ გვცოდნოდა
 წერბ-კითხვა, ანა —ბანა!—

—
 მასწავლებლად მოვიწვიეთ
 ჩვენიუ მოძმე—ჩვენი გიგა;
 არ დაგვსარდა, სულ ერთ თვეში
 ბევრი რამე გაბრიგა!—

—
 რისი კითხვა? რის ანბანი?
 გასეთებსე გადაგედით!
 ქვეყნის ამბებს ვკითხულობთ შიგ,
 ან რაც სდება აქვე გვერდით;...

—
 გუშინ გიგამ წაგვიკითხა
 სანატრული „საუბარი“,
 თურმე ვეჟლას უნდა ექნეს
 სწავლისათვის ღია კარი....

—
 გიგა სელით ავიეჟანეთ,
 იმას უმაღლობთ სულით-გულით
 და მოძველის მოლოდინში
 შეგას ვწვდებით სისარულით!..

დ. თომაშვილი.

მართალი მოსამართლე

(ხალხში ვაგონილი)

დკელიძეველ ამბავს მოგახსენებთ.

ერთმა სემწიფემ გაიგონა, ამა და ამ ქალაქში ერთი მოსამართლეა მოუსწიდავი, მართალი და შეუცდომელიო.

იფიქრა: გაგონება არ კმარა, სჯობია, ჩემი თვალით ვნახო და დაურწმუნდე, თუ ეს სმა მართალია და ეკეთი მართალი მოსამართლე მოიპოვება სადმეო.

ჩაიცვა უბრალოდ, შეჯდა ცხენსუდ და გაუღვა გზას.

გზათ მიმავალი დაეწია ერთ გლახას. ისიც იმ ქალაქისკენ ფეხით მიხანჩალებდა.

მეფეს შეებრძლა. დაუძასა შემოისვა ცხენსუდ და წავიდნენ.

ქალაქს რომ მიახლოვდნენ, მეფემ უთხრა: ესლა კი ჩამოდი ფეხით წადიო.

გლახამ მიუგო: მე კი არა, შენ ჩამოდი, — ცხენი ჩემია და მევე მითხოვო...

მეფემ უთხრა: კაცო, ფეხით რომ მოდიოდი, მე არ დაგიძახე და ცხენსუდ შემოგისვიო!..

გლახა მანც თავისას გაიძახოდა: ცხენი ჩემია, სამადლოდ შეკსვი და ესლა მევე მითხოვო...

მეფემ აღარ იცოდა, რა ექნა? გამოემკვდავებინა თავისი ვინაობა, რომ მეფე იყო, მაშინ მოსამართლესთან ისე კვლარ მივიდოდა როგორც უნდოდა, თუარა და ეს კაცი ცხენს ედავებოდა.

ბოლოს ერთმა აზრმა გაუელვა, აი გასასამართლებელი საქმე, აბა, გაიგოს ჩვენში რომელს ეკუთვნის ცხენიო.

კლახას უთხრა: მამ, წამო მოსამართლესთანაო.

წავიდნენ.

მივიდნენ იმ მოსამართლესთან. შევემ საქმის გარემოება აუხსნა და საჩივარი მოახსენა, როგორც უბრალო მოძიებარმა. კლახა მანც ძალაზედ იყო, ცხენი ჩემიაო.

მოსამართლემ უთხრა: ამდამ ეკ ცხენი აქ ჩემსას გაუპვით და სვალ გაგასამართლებთო.

ისინიც დასთანხმდნენ.

სედ დატანებაზედ მოვიდა ორი მოჩივარი თან ერთი ბიჭი მოიუგანეს, ერთმა იჩიულა: ეს ბიჭი დღემდის ჩემი მოსამსახურე იყო; ესლა კი ეს კაცი შედავებაო.

ზირველი მოჩივარი თბუის დროის შესაფერი სწავლული იყო, მოსამართლემ ეს გარემოება იცოდა, მეორე კი უსწავლელი.

— გთხოვთ, გაგასამართლოთო...

იმთაც უთხრა: ამდამ ეკ ბიჭი აქ დასტოვეთ და სვალ ზასუსს მოგახსენებთო.

ამათ ამბავი არ გათავუბულიყო, რომ შემოვიდა ორი კაცი მეთევსე და ბახაზი.

მეთევსემ იჩიულა ბახაზზედ: ეს კაცი ამ ათ თუმნანს შედავება. მე მეთევსე ვარ, ფული ჩემია, მაგრამ ეს ბახაზი მანც გაიძახის: ჩემიაო. ბახაზმაც დაუმატა: კიდევაც რომ ჩემიაო.

მოსამართლემ გამოართვა ფული და უთხრა: ამდამ ჩემთან დატოვეთ ეს ფული და სვალ გაგასამართლებთო.

ვევლანი დასთანხმდნენ, მეტი რა გზა იყო!

გათყნდა მეორე დღე.

მოვიდნენ მოძიებან-მოზასუსენი.

მოსამართლემ წაიუვანა მეფე და გლახა თავლასთან, მეფე კარეთ დასტოვა გლახა თავლაში შეიუვანა და უთხრა: მადამეც ცხენს უნაგირი დაადგო.

გლახამ მიიტანა უნაგირი დასადგამელად, მაგრამ ცხენი ილურსებოდა და თითქოს ჯაჯრობდა. მოიცა შენ კარედ გადიო, უთხრა მოსამართლემ. გლახა გავიდა.

შემოიუვანა ახლა მეფე და იმასაც უთხრა უნაგირი დაადგი ცხენსაო.

მეფემ მიიტანა უნაგირი, დაადგა კიდევ, მაგრამ ცხენი უკმაყოფილებას არ აცხადებდა, ზირ იქით სიამოვნების ნიშნად კუდს აქნევდა და დაბალ ხმით სიხვიანებდა.

მოსამართლემ უთხრა მეფეს: შენა ეც ცხენი წაიუვანეო. მერე დაბრუნდა სასლში.

მოსამსახურე ბიჭსეფ რომ ჩიოდნენ იმათ უთხრა: ეს ბიჭი მართლად ზირველს ეკუთვნის, ვინც წერაკითხვა იცისო.

ახლა ფულის საქმე გაბრჩია.

ეს ათთუშნიანი მეთევსეს ეკუთვნის, ბასასი ტყუილად ედაკებო.

ეველანი დაკმაყოფილდნენ და ხმის ამოუღებლად დაჭმორხილდნენ მოსამართლის განახენს.

მეფეს მანც ვერ გავეო, როგორ გამოიცნო საქმის ვითარება და როგორ გაბრჩია მართალი და მტყუენანი.

როცა ეველანი წავიდნენ, მეფემ მიჭმართა მოსამართლეს:

— შენ მართლად გამოიცან, რომ ცხენი ჩემი იყო, მაგრამ მანც ამისსენ როგორ გაბრჩიე საქმე?

მოსამართლემ მიუგო:

— სულ უბრალოდ. ჯერ გლახა მივიუვანე ცხენთან. მაგრამ ცხენმა ახლო არ მიუძვა, ილურსებოდა, ჯაჯრობდა, ცხადია, რომ ის ცხენი შენვეული არა ჰქვანდა, იმისთვის უცხო იყო. შენ კი სიამოვნებით მოგვეკება. ამკარაა, რომ ცხენი შენი ეოფილიყო.

გაუკვირდა მეფეს, მაგრამ იმ ორი საქმის ახსნაცა მოსამართლემ ისიც აუხსნა.

— მოსამსახურე ბიჭსჯდ რომ ჩსუბობდნენ იმათგანი მეორე ტუუის. ზირველისა ეოფილა ის ბიჭი, აი რათა, გუშინ საღამოთი, როდესაცა მე ოქმები უნდა დამეწერა, განკებ იმ ბიჭს ვუთხარი: წადი საწერ-კალაში გამოძიებნეთქი. წავიდა და მეორე ოთახიდან საწერ-კალაში გამოძიებნა, ცხადია რომ ის ბიჭი ისეთს კაცთან ეოფილა, რომლის სახლშიც საწერ-კალაში ჭქნათ. ზირველი მოძიებარი წერა-კითხვის მცოდნეა, მეორე კი მტეხარი უვიცია, ერთ ახოსაც ვერ დასწერს. სახლში ის ბიჭი ვერაფერს ისწავლიდა, მე ორსავე ვიცნობ, სჩანს, ბიჭი ზირველის მოსამსახურე ეოფილაო.

მეთევზისა და ბაზასის საქმე ხომ უფრო ადვილია. წუსე-ლის ის ფული ცხელს წუხაღში ჩაკდე და ქონის მარცვლები გაუშვა. ეს იმას ნიშნავს, რომ ის ფული მეთევზეს ეკუთვნის. ბაზასი ქონში ფულს სად მოჭსვრიდაო.

გაუკვირდა მეფეს, გაუოცდა იმ კაცის გონიერება, საქმის ცოდნა და მიუდგომლობა.

ბოლოს გამოუტყდა, უთხრა, ვინც იყო და რადაც მოსულიყო მასთან.

მადლობა გადაუხადა მართალს მოსამართლეს, დაასახუქრა და კაბრუნდა შინისკენ.

დ. ნახუციშვილი.

მელა და წერო

ზ ლ ა კ ა რ ი.

(თარგმანი)

ეროსელ მელიასა და წეროს ლაპარაკი მოუვიდათ, არა მკ უფრო ჭკუიანი ვარ, არა მკა. მელამ სთქვა:

— მკ სამოცდა ხვდმეტი ჭკუა მქვს, შენა წერო?

— მკ, — მიუგო წერომ: — ძარტო ერთი ჭკუა მქვს.

— ცოტა, ძალიან ცოტა ჭკუა გქვინია! — სთქვა დაცინვით მელამ.

— ხემთვის ეს საკმარისია, — მიუგო წერომ.

ამ დროს საიდანდაც მონადირენი გახსდნენ. თან ძაღლები ჰქუანდათ. რა უნდა ექნათ მელიასა და წეროს?! მელია ადგა და თავის სოროში ჩაძვრა, წეროც ცოტა მოძორებით გაწვა მიწასვედ და თავი მოიძკვდარუნა.

მონადირეებმა გვერდით ჩაუბრეს ვითომ და ძკვდარ წეროს, ჰირდაპირ მელიას სოროს მიადგნენ და თხრა დაუწვეს, სთხარეს სთხარეს და თითქმის მიატანეს მელიას. ხედავს წერო, რომ მელიას საქმე ცუდად არის. ადგა, ფრთა ფრთას მკმო ჰკრა, გასწორდა და ხელის ნაბიჯით გზას გაუდგა. დაინახეს მონადირეებმა, შექმინდათ არსად წაკვირდესო და ერთი მონადირეთაგან დაედევნა წეროს; მაგრამ წერომ ფეხს აუჩქარა. ახლა მკორე და მესამე მონადირეც გამოედევნა ძაღვ ამათ ძაღვებიც დაედევნენ, მაგრამ წეროს მაინც ვერ დაეწივნენ.

ამსობაში მელია გამოცოცდა თავის სოროდგან და რაჭაში და
და ღონე, ჭქონდა მოჭკურცხლა.

ამის შემდეგ მელიას აღარ დაუკვებნია და აღარც უქია
წეროს წინაშე თავისი ჭკუა.

ოლგა ბეჟანიშვილი.

ბევლი წისქვილი

(ფრანგულით.)

სოფელ რუს ერთ მიერუებულ კუნჭულში იდგა დამახუნებული წისქვილი, რომელიც ეოველ წუთს დანგრევას ლამობდა, მაგრამ კარეგანი შესედულობა ისეთი ლამაზი ჭქანდა, რომ გამვლელ-გამომვლელთ, არამც თუ მის სიძველეს ენოთირებოდნენ, ზირიქით მათ ეურადღებებსაც იმსახურებდა. წისქვილი დამალული იყო ხეებში ბუჩქებსა და ვეპვილებში. კედლები თვით სასურვამდის ფოთლოებით დაფარული ჭქანდა; ეოველ ნაპრაღში მწვანე ბალახს გამოეყო თავი და შივ წისქვილშიც კი, იატაკსედ ბალახს მწვანედ გაუდიოდა ბიბინი. ამ წისქვილის ჰატრონი განლდათ მოსუცი მიშელი. მიშელს და იმის ჰატარა რვა წლის შვილი-შვილს მიკელინას, რომელიც განუმორებლად ჰაპასთან ცხოვრობდა, ეს წისქვილი ისე უეპარდათ, რომ უიმისოდ სიცოცხლეს კი ვერ წარმოედგინათ. ისინი არასოდეს იმახედ არ ფიქრობდნენ, რომ შეიძლებოდა წისქვილი ეოველ წუთს დანგრეულიყო და ჰაპა-შვილიშვილი ქვემოეოლებინა.

მიშელი ოთხად მოკაკული, მუდამ დაღვრემილი, შრომის მოეპარე, სუმი და უწეინარი მოსუცი იყო. იმის შვილიშვილი მიკელინა კი მხიარული, მოუსეპნარი და სიცოცხლით სავსე გოგონა იყო. ამ წისქვილში მიშელისა და მიკელინას გარდა სცსოვრობდნენ: კურდღლის ლამაზი ბაჭიები, თაგუები, ვირთაგუები და მწვანე ხელიკები, რომელნიც გაიგონებდნენ თუ არა მეწისქვილის დაბალი ხმით დიდინს, გაექანებოდნენ, შემოესეპოდნენ და ეურს უგდებდნენ იმის სიძღვრას. გასა-

ფსულსედი იქურობა ივსებოდა სსვა და სსვა ფრინველებით, ბუღბუღებით, მოლადურებით, მოძიებით, წუალწუალელებით, და გაისმოდა მთელ დღეს იმათი კალობა, ფრთების შრიბლი, ჭიკჭიკი და სტყვენა. სშირად იკრიფებოდნენ ახლო-მახლო ტბებიდამ ბაეუები და კონცერტებს ჭმართავდნენ.

მეწინაქვილეს, სიბერის გამო, მუძობა აღარ შეეძლო და წინაქვილში სიღარიბემ და გაჭირებამ იჩინეს თავი. არა ერთსულ ურჩიეს მიძელს მეზობლებმა გაევიდა წინაქვილი და სსვა უფრო მოსერსებული აღბავი აერჩია სნცსოვრებლად, მაგრამ მოსუცს ამის გავონებაც კი არ უნდოდა. ამ წინაქვილიდან წასვლას იმას სიკვდილი ერჩია... მაგრამ დადვა დრო, როდესაც მიძელი ძალა-უნებურად უნდა მოძორებოდა თავის სავებრელ წინაქვილს და არე-ძარეს. კაღარიბდა მიძელი, ბევრი ვაღბ დააწვა კისერსე და, რადგან ვაღასდის სავლარი არსაიდან ჭქონდა, იძულებული იყო წინაქვილი გაევიდა, ამით თავის გამოსაკები ლუკმა შეეძინა და მოვალეებიც დაეკმაყოფილებინა. მიძელის წინაქვილმა თავის სიღამაწით, როგორც შრავალი სსვა, ერთი მდიდარი ინკლისელი, უურადღება მიიწიდა რომელსაც იქვე სიასლოვეს მშენიერი სსასხლე და მამული ჭქონდა, და მოსიბლა კიდევ. იმას დიდსანს აღარ უფიქრია, ისარგებლა შემთხვევით, მოვლანაზრაკა მოსუცს და რამდენიმე ას მანეთად შეიძინა წინაქვილი თავის კარმიდამოთი. მოსუცმა წინაქვილში აღებული ფულით მოვალეები მოიძორა და თვითონ რამდენიმე ათი მანეთი დარჩა. მართალია მეწინაქვილე მოვალეებისაგან გათავისუფლდა, მაგრამ წინაქვილის გაეიდვამ ისე ცუდად იმოქმედა, რომ კინაღამ თან ვაღაჭევა. დარდისაგან მოსვენება აღარა ჭქონდა, მთელ დაშეებს უძილოდ ატარებდა, სწამელს კეძოთი აღარა სინჯავდა და სულ დაღვრემილი და დაუიქრებული იჯდა წინაქვილის კარებში.

აკერ წინაქვილიდან წასვლის დღევ დადვა. მოსუცი, ხვეულებისამებრ, გამოვიდა გარეთ, ხაჯდა კარებში და მწარე

ფიქრებს მიეცა „რაღა ვქნა ახლა? სად წავიდე? ვის მივუძღვრებო? რიდი თი ვიცხოვრო? იძულებული ვარ ჩემ საკუთარ ქვეყანაში მოვმორდე და შერე სად წავიდე? სად კავატარო ჩემი სიბერის უკანასკნელი დღეები? იმდენი მანც დაეცდით, რომ სული ჩემი საკუთარ ჭერ ქვეშ დამეღას!.

— ოჰ, ღმერთო, ღმერთო! რა არის ჩვენი წუთი სოფელი?!

იქვე ახლა ბაღასებში ზატარა მიკვლინა ჩამჯდარიყო და დაფიქრებული შეჭურვებდა თავის საკუთარ ზაზას. მუსღებზედ, ზატრონივით დაფლეთილ კაბაში გამოხვეული, დედოფალი უწვა. ეს დედოფალი ერთ დროს ზაზამ, უეიდა როდესაც უფრო კარგ მდგომარეობაში იყო; მშვენებრად მორთულ მოკაზმული მოუტანა ქალაქიდან შეილი შვილს. საწყალ მიკვლინას მთელ დღეს გემოდ არა ენახა რა და ძალიან შიოდა, მაგრამ არ უნდოდა ზაზის შეწუხება, რომლის დარღს და ვარამს თვითონაც გულით თანაუგრძობდა.

— ნუ თუ წიგნი უკან დაბრუნება არ შეიძლება? — გაიფიქრა უცბად ზატარა მიკვლინამ.

— იქნება გამოვიდეს შეიძლებოდეს? მე რომ რაღაც-რაღაც ნივთები მაქვს. მართალია ბევრი ჯი არ არის, მაგრამ მანც კმარა წიგნილის გამოხსენიდად. ზაზას რომ წინაღვე ეთქვა ჩემთვის, შეიძლება ვაღები გადაქნადნა და მაშინ წიგნილი აღარ გაკვეიებოდა... ჩემი დედოფალი ჯერ სულ ემაწვილია. მართალია თმა დასცვივდა და შეიძლება იმიტომ აღარ მოიწონონ, მაგრამ განა არ შეიძლება ახალი თმა გაუკეთდეს? კიდევ ოქროს ჯვარი და ბეჭედი მაქვს, რომლებიც დედამ დამიტოვა სახსოვრად. თუმცა ძალიან მენახება, — მაგრამ რა ვუყო... კიდევ ვერცხლის მეწვეი, მედალიონი, მაკრატელი და ბოლოს ზატარა ჩიტი, ვაღიაში რომ მიწის... მაგრამ იქნება ბევრი ფულია საჭირო წიგნილის გამოხსენიდად? ეჰ, რად უნდა იმას ბევრი ფული! ის ისეთი მდიდარია! მშვენიერი

ინგლისელმა ვერ გაიგო, რას თხოულობდა ბეჭედი და სელმეორედ გაამეორებინა თავის სურვილი. ბოლოს, როდესაც გაიგო, საქმე რაში იყო, გაუწოდა სელი, გამოართვა ნიუთები და დაუწყო უურადლებით სინჯვა; თან სიცილს ძლივს იკავებდა.

— თუ ეს ცოტა არის, მე შემიძლიან კიდევ ერთი ჩიტი მოგართვათ თავსი გალიით. უთხრა მიკელინამ, თუ მიბრძნებთ ესლავ წაბალ და საღამოსუდ მოგკერით.

— არა, ესეც კმარა, ხემა გოგონავ! ეს დედოფალიც შევამლიან თან წაიუყანო.

ინგლისელმა უბრძანა მიკელინასთვის სადილი ეჭმიათ, თითონ კი დაჯდა და საჩქაროდ დასწერა ქაღალდი, რომლითაც მოსუცს სიკვდილამდინ თავის მეწისქვილედ ნიშნავდა და წულიწადმი ორას ფრანკს ჯამაგირს აძლევდა.

ბავშმა გაათავა თუ არა ჭამა, წამოსტა გამოართვა ქაღალდი და გასარებული ჰანასთან გაექანა. ჰანა ისევე ამ მდგომარეობაში დასვდა, როგორმაც დასტოვა. მიკელინამ მიიბრინა ჰანასთან, კისერსუდ ჩამოეკიდა და კოცნა დაუწყო. მერე ამოიღო ჯიბიდან ქაღალდი და უჩვენა.

მოსუცმა სინარულიც გან ტირილი დაიწყო ის თავის თვალებს არ უჯერებდა და ქაღალდი რამდენჯერმე გადაიკითხა.

„ოჰ, ღმერთო! რა ბედნიერი ვარ! სიკვდილამდის აღარ მოვმორდები ხემ საეუბრელ წისქვილს. ხემ წისქვილში გაატარებ უკანასკნელ დღეებს და აქვე მოკვდები!“

ერთი წლის შემდეგ, მიკელინამ მშენიერი კოლოფი მიიღო, რომელშიც ეწყო: მორთული დედოფალი, ბეჭედი, მედალიონი და მეწვიე—ვეელა ის ნიუთები რომელიც ამ ერთი

წლის წინად მიკელინამ ინკლისელ მეძაძულეს მიუტანა სწავლის გამოხსნა და ინკლისელი მეორე დღესვე დაეწყო ნიუტონის დაბრუნებას, მაგრამ მერე გადაიფიქრა და გადასწვიტა, რამდენიმე თვეს შეენახა: ამით უნდოდა დაერწმუნებინა ბავშვი, რომ იმისმა მსხვერპლმა დაიცვა ჰანის მშვიდობიანობა.

6. თაქთაქიშვილი.

ყვავილთა დედოფალი

ჩეხური ზღაპარი 5 მოქმედებად.

მოქმედნი პირნი:

ანეტა {
მარო { სასოფლო სკოლის
ნუცა { მოწაფეები.

ყვავილთა დედოფალი
მარგალიტა, ამისი ქალი
დედოფლის ამაღა და პატარა ბავშვები— დედოფლის გაზდილები.

ჭია-კაცუნა, დედოფლის მსა-
ხური.

გაზაფხული

ზაფხული

დიდ-დედა ზამთარი

მოქმედება პირველი

უკან სოფელი, წინ-ერთ მხარეს-ხეები. მეორე მხარეს-მინდორი, სადაც ბატები სძოვენ; ბატებს ანეტა ადგია. მახლობელ სახლიდან გამოდის მარო. ნუცა კალათით ხელში სოფლისკენ მიეშურება

მარო, ანეტა, ნუცა

მარო (იძახის). ნუცა, ნუცა, აქმო!

ნუცა. სახლში მივეშურები: დედამ ხილზე გამგზავნა, სტუმრები გვეყვან.

მარო. წაიღე ხილი და აქ მოდი. დედა ჩემი შინ არ არის, საღამომდის არ მოვა; ჩვენს დედა-კაცს გამოვეწვარე ის ოთახებს აღბეჭდებ და არც-კი გაუკობ, როგორ გამოვედი. ვისეირნებ საღამომდე. მოდი, ერთად ვითამაშოთ!

ნუცა. სომ გეუბნები, არ შემიძლიან: სტუმრები გვეყვან. მარტო ითამაშე, ან, აი, შეხედე ბატებთან ანეტა-ჩვენს სკოლის მოწაფე, მიდი ითამაშეთ.

მარო. ეს-ღა ძაგლია-მეებატეს ვითამაშო!

ნუკა. იცი! არც მე მინდა ხოლმე სკოლაში ქუეყანაში
ლაპარაკი, მაგრამ რას იზამ?

მარო. საშინლად, მძულს რომ მასწავლებელი მედამ მაგის
ქებაშია.

ნუკა. მამ! ანეტამ გაკვეთილები უკვლახე უკეთ იცის კლასში, მშენივრად კითხულობს, სწერს და სთვლისო; ეს მოსწონს! და ჩემს ასულ კაბას კი ვერა სედავს.

მარო. არც ჩემი ასული წინ-საფარი შენიძნა. საუკედურიც მითხრა: თუ სულ წინ-საფარის ცქერაში იქნები, ვერაფერს ისწავლიო. ვერ ვისწავლი? მოვიხდომო, თორემ.

ნუკა. (დაცინვით). მამ! მოინდომო, თორემ ისე საბუღბულები...

მარო. (მიამხსებს). რას დამცინი! შენ არ იეპე გუშინ ანგარიში რომ არიცოდი. უჰ, სასიხლარო: კარგი ქნა რომ წავიდა, რაში მინდა? წავალ ანეტასთან, თორემ მარტო თამაშობა არ შემიძლიან. ეს იმას ხომ არ ნიძნავს, რომ სკოლაშიც უნდა ვკლავარაკო.

ანეტა. გამარჯობა, მარო! სად მიდიხარ?

მარო. შენთან მოკდივარ ერთად ვითამაშოთ!

ან. ჭა. ნეტა ადრე მოსულიყავ, მარო, ვითამაშებდით, ესლაკი სკების წვერებსე ვატყობ, რომ დროა ბატყები სახლში მივრეკო.

მარო. მერე რას გეუბნებიან სკები?

ანეტა. სკები-კი არა, დედამ მითხრა, ქალაქში რო მიდიოდა; მზე სკებს მიეფარება თუ არა, მაშინვე შერევე ბატყები და ჩემ დასახვედრად წამოდიო. მოელი დღე ამ წუთს ველოდებოდი!

მარო. მეც შენთან წამოვალ.

ანეტა. მე ტყუილის უნდა მივიღე; ახლო არ არი, დედას უნდა დაეკითხო.

მარო. დედა ჩემი შინ არ არის ან რა დაკითხვა მინდა? რაც მინდა, იმას ვიზამ.

ანეცა. როცა დაბრუნდება, რას იტყვის? ჩემი აზრით, ჩემს
რომ მარტო წავიდე. დედაშენი მე გამოვიჯივრდება, და მე ეს
არ მინდა; დედა შენი უოველთვის გულკეთილად მეპურობა.

მარო. თუ შენ არ წამიუვან, მე მარტო წავალ ტყეში.

ანეცა. არა, არა; ისევ ერთად წავიდეთ; შენ ტყეს სრუ-
ლებით არ იცნობ; იქ გ'ხას დაჭკარგამ და დედან შეაშინებ.
ერთ წუთს დამიცადე, ბატებს შევრეკავ და წავიუვან. ბატებო:
ბულიბული!... (მიდის).

მარო. (მარტო). ჩვენმა დედა-კაცმა რომ იცოდეს, რომ
ტყეში მივდივარ... ნეტა ჩქარა მოვიდეს ანეტა, თორემ ვინ
იცის, მებნა არ დამიწეოს.

ანეცა. (სცენის უკან). მარო, აქა ვარ, მოვდივარ. ჩქარა
წამოდი, გენაცვა; უთუოდ ძველ მუსამდე უნდა მივიდე, თო-
რემ, ვაი, თუ დედან ავსცდე.

მოკმელება მაროა

ბ შ ე .

(სურათი პირველი)

ანეცა, მარო

მარო. (მეშინებული სმით). რა შორს წავედი! ჩემს დღეში
არ ვუოვიღვარ ტყეში ვერე გვიან. დედა ჩემი და მე დავსე-
ირნობთ სხანადის-სხან ტყეში, მხოლოდ მუადდისას. ანეტა,
გ'სა კარგად იცი?

ანეცა. ვიცი, ვიცი, მარო, ნურაფრისა გემინიან. მე სომ
სმირად დავდივარ აქ. ამ ნაწილში ვეველა ბილიკები ვიცი. რად
შეკრთი ვერე, მარო?

მარო. (ჩუმად). რაღაც სმაურობს. მეშინიან; ანეტა, წავი-
დეთ შინ.

ანეცა. ესლა დავბრუნდეთ? რას მეუბნები? დაინახე, ესლა
სწორედ იმ ალაგას ვართ, სადაც დედან უნდა მოვუცადოთ.

აქედან გ'სა აქეთ-იქით იძლება. ჩამოვჯდეთ, დედა ახლა დასაათში გამოჩნდება.

მარო. კიდევ სძაურობს რაღაცა. (სცენაზე ჩიტი გაიფრენს).

ანუტა. ჩიტი იყო, არა შედავ? აი, იმ შტოზე ჩამოვჯდა.

მარო. ჭო, მართალია, ტყუილად შეშინებია. მაგრამ აქ მაინც საშიშია. სულ რაღაც სძაურობს, ბზუის, წრიზინებს. (შეშინებული ზეზე წამოვარდება) არ გესმის? რაღაც შრიზინია?

ანუტა. ხეები ესაუბრებიან ერთმანეთს. დედამ მოთხრა, რომ ხეებს კარგად ესმის ერთმანეთის ენა. მარო, რა მოკდის კიდევ? მართლა ვგრეთი შიშობრა ხარ?

მარო. მკონი, ვიღაც ხეს აფხაკუნებს.

ანუტა. ციუვი იქნება. ნეტა გამოჩნდეს! ვერ წარმოიდგენ, რა კარგი სანახავია, ციუვები რომ ერთმანეთს იჭერენ. დავ-წვეები სოლმე ბაღას'ზე და ჩუმად-ჩუმად ვწევარ, რომ არც-კი გაიკონ, თუ ვინმე უურს უკდებსო. მაშინ უცქირე, როგორ დასტინ და....

მარო. (შეშინებული) ვიღაც არის!

ანუტა. კურდღელი გაიქცა. შესე, როგორ ვარბის, შექმინდა. მენ-კი სულ ფერი წავივიდა. კურდღლისა როგორღა შეკე-შინდა?

მარო. (ტირილით). ნეტა -შინ ვყოფილვიუვაი! (ისმის ბრახუნი) ანეტა! ესლა სომ გაიკონე? ვაი, გავიქცეთ! (ხეებს ეფარება).

ანუტა. (უევირის) მარო, მარო! გამოვინე: სე-გაკუნდა! ხეს ნისკარტსა სცემს, ჭიებს ეებს ქერქის ქვეშ. მარო, მოიცა, სად შირბისარ? ეს სომ სხვა გ'საა. შირბის, და ჩემი აღარ ეურება; ეს ბილიკი სომ არც შინ შიიუვანს, არც ხეხნა. რაღა ვქნა? დედა ამ საათში მოვა; ძალიან შესწუხდება, თუ მე აქ არ დავხვდი რა ვქნა? მარო რომ არ იცნობს ტყეს,

გ'სა დაკარგება, და რ'ს იტყვის იმისი დედა? უნდა დაეწინააღმდეგებინა
როგორც. (შირბის მაროსაჲს).

(სურათი მეორე)

ბაბა. ს'გა' ფოტათი სხანს; ორი შთა კრთად შეერთებულია და სცენას მალაშენ

მარო. მეტი სიარული აღარ შემიძლიან, ფესები მტკივან,
თავი მტკივან... როდისღა გამოვალთ ამ ტუიდან?

ანკა. მარო, გუნაცვალე, მე ვშიშობ, რომ დღეს ვეღარ
გამოვალთ აქედან.

მარო. საშინელებაა! მე შინ წასვლა მინდა! მე არ მინდა
ღამე აქ დარჩენა!

ანეკა. რატომ არ დამიჯერე, მაროჯან, როცა გიუვიროდი,
ნუ გარბიხარ, ნუ გარბიხარ, მეტი. რომ განხრებულიყავ, როცა
ჯერ შორს არ ვიყავით, ვიპოვიდი გ'სას, მაგრამ აქ
ამ ალაგს, მე ჰირველად ვარ.

მარო. მერე განა ეს გ'სა შინისკენ არ მადის?

ანეკა. ოჰ, არა, არა; ჩვენ ძლიან მოვეშორდით სხსლს.

მარო. მე ვეღარ ვივლი-და! ნახე, როგორ დაღამდა; ხეებში
აღარაფერი მოსჩანს. ხეტა სდა ვართ?

ანეკა. შენი ბრალია, მარო: წამ-და-უწუმ კრთი და მერე
გარბიხარ ისეთ ადგილას, სადაც მეც ვერაფერი გამოვიდა. ნუ
ტირი, გავალთ როგორც იქნება. ესლა-კი დავისვენოთ ცოტა-
თი. შენ აღარ შეგიძლიან სიარული, მეც ძლივს-ღა ვძრამ
ფესებს. მივიდეთ აი, იმ სის შირში ჩამოვუჯდეთ, იქ ღამისი
ბაღასია (დასხდებიან).

მარო. როგორ შეძინება!

ანეკა. მეც! საწუალი დედა ჩემი, რა ჯავრი ექნება! მარო...
კიდევაც დასძინებია. მეც როგორ შეძინება. რა-ო-გა-ო-რ (იძი-
ნებს. გამოჩნდება ჭია-კაცუნა).

ჭიაკაყუნა, ჩვენი უოვლად მოწვადლე დედოფლის ბრძანებით
 იმის სამფლობელოს კარი უნდა გავადლო. სძირად კი არა სდებ
 ეს ამბავი მხოლოდ იმ დღეს, როცა მზე ძალიან ადრე ამოდის,
 და სულ გვიან ჩადის. (ხელა აწკარუნებს. მთები ხელ-ხელა
 იწვევენ, გამოხსნება ოქროს შესავალი კარი) აი ჩვენი სამფლო-
 ბელოს კარი გავადლე, ესლბ ცოტას დავიცდი, შერე დავეკატავ
 და მთელ წელიწადს ისევ მოსვენებული ვიქნები.

ანუტა. (იღვიძებს) ამ საათში, დედილო... ოჰ, ნეტა არ გამო-
 მღვიძებოდა! რა კარგი სიხმარი ვნახე: ვითომ შინა ვარ, ჩემ
 ღოგინში; დედა შემსის. ნეტა ძაღლე გათუნდეს. მაგრამ, რა
 საკვირველებია: იქ სრული სიბნელე, აქკი, ჩემ წინ, სინათლე.
 (კართან მიდის) ეს რაღაა? რა მშვენიერი სასახლეა! რატომ წინად
 არ დამინახავს? იქ ვინა სცხოვრობს, ნეტა? იქ ეცოდინებთ,
 რომელი გზა მიდის ჩვენკენ. კიდევ კარგი, რომ მარტოვანი
 არ ვყოფილვართ, (ვეირის) მარო, ადექი, მარო!

მარო. (ტირის) დედა!

ანუტა. აქ შო, დაინახე. გუშინ რომ არ შეგვიინიშნავს, მშვე-
 ნიერი სასახლის კარებთანა ვყოფილვართ.

მარო. მართლბ? ვინია ნეტა? არ შეიძლება შესვლა?

ანუტა. კარი ღიაა, ეველგან სინათლეა, შევიდეთ ვთხოვოთ,
 რომ გზა გვასწავლონ. (შედიან).

მოქმედება მესამე

(საუცხოო ბღია. შუაში, ევაილია შორის ზის ევაილია დედოფალი.

მარენივ და მარტნივ ღამაზად შორთულ ბავშვთა კრებული.)

დედოფალი. რა ამბებია, ჩემო მარკარიტა?

მარკარიტა. ახალი ამბავია! წარმოიდგინე, დედა, აქ ორი
 ბავშვი შემოსულან. ჭიაკაცუნას ალბად ჩასმინებია და არ დაუ-
 ნახავს, რიგორ შემოსულან ალბაფის კართ. ბავშვები დამ-
 დგარან სასახლის წინ და დიდ-ხანს უცდიათ თურმე, რომ ვინ-

მე განსულიყო. ბოლოს მე დავინახე და ბაღში შემოვივარე.
შეიძლება, დედილო, იმათი აქ მოევანა?

დედოფალი. მოიუვანე, მოიუვანე. მერე მიიბრინე ჭინათან,
რომ ალაუბუის კარი არ დაჭკეტოს ჯერ.

მარგარიტა. ამ წუთში განსლებ ბავშვებს (მიღის).

შემოდინან ანეცა და მარო

ანეცა. დილა მშვიდობისა!

დედოფალი. (ალერსიანად). გაკიბრჯოს ჩემო გოგონავ!
მომიანლოვდი ვინა ხარ? ეს შენთან ვინ არის, დაა შენი?

მარო. არა! მე მარო ვარ; დედანემს დიდი სახლი აქვს
სოფლის ნაპირას, ტყესთან; ეს-კი ანეტა გახლავთ, მკობატა
და სსუა არაფერი!

დედოფალი რა უმავს! ამ საქმესაც ჭკუა და სიფხიზლე
უნდა. შენი ბუდი, მარო, თუ უკეთესი რამ შეგისწავლია. როგორ
მოგვბეჭენით, ანეტა?

ანეცა. აჰ, ჩვენ გ'ს დავპარგეთ ტყეში, მერე დაღამდა, ფა-
ხები აგვტყავდა, ისე რომ დასვენება მოვიწოდებო, ჩამოვჯექით
ბაღას'სე და ჩავუკმინა. როდესაც გამოძვივდა, რაღაც სინა-
თლე დავინახე, გავადვივე მარო და ღია კარით აქ შემოვივდიო.
მე იმედი მქონდა, რომ აქ ვინმე გვასწავლიდა ჩენი სოფლის
გ'სას.

დედოფალი. მე გაგაუოლებთ ვისმეს, ჩემო ჰატარავ!

მარგარიტა. (შემოდის). წარმოიდგინე დედანემო, ჭინათანს
კიდევაც დაუგეტნია ალაუბუის კარი.

დედოფალი. დაუგეტნია? ეს ვერაფერი ამბავია! ესლა, ჩემო
ჰატარებო, ჩვენთან უნდა დარჩეთ.

მარო. მე არ მინდა. მე შინ წავალ!

ანეცა. მახატოეთ, ქალბატონო მავრამ მე უთუოდ უნდა
წავიდე დედანემთან.

დედოფალი. ძჯერა, ბავშვო, და დიდად ვწუხვარ, რომ უსიამოვნება მოგივიდათ, მაგრამ მე ველარ გიძველით. მამაშენი მენ, ანეტა, რა მიხეხით. დედიდა ხეშა, რომელიც ხეშს წინად იყო უვაზილთა დედოფლად, როგორც ესლა მე ვარ, როცა სამეფოს მახარებდა, მითხრა: უცხო ხალხის შემოევანა ბქ, იმ ხალხისა, რომელიც ხეშ სამეფლობელოს არ ეკუთვნის, მხოლოდ ერთხელ შეიძლება წელიწადში, ისიც მარტო ერთი საათითო. ხეშა მსახურმა კაცუნამ, კარგად იცის ეს და სწორედ ამიტომ დაუკეტნია კიდევაც კარები. ძლიერ შეცოდებით, მაგრამ საქმე გათავებულა. ნუ გეშინიანთ, ბქ კარგათ იქნებით ხეშთან და არც მოიწყენთ!

ანეტა. დედა ხეშა რომ არაფერი იცის, ძალიან იღარდებს!

დედოფალი. მე გავგზავნი ვისმეს თქვენ მშობლებთან, რომ თქვენი დარდი აღარა ჰქონდეთ, კარები მხოლოდ უცხოთათვის იკეტება. ხეში უვითელი, უვაზილები-კი, მიდი-მოდიან როცა დაწირდებათ. თქვენ ბქაც ისე იქნებით, როგორც თქვენს სახლში. მარგალიტა წაგეუვანთ ჯერ სასადილო ოთახში, სადაც ცოტას დანაურდებით, შემდეგ ის დაგატარებთ და გავაცნობთ ხეშ სამეფოს. როდესაც კარგად დაისვენებთ, მარგალიტა რამე საქმეს გაგიჩენთ თქვენ, რადგან ბქ ვეელა მუშაობს; ვინც სარმაცობს უსადილოდ რჩება. უსაქმურად არც მე ვსივარ, ჰირ-იქით. ბევრს ვმუშაობ. დედოფლები და მეფეები მუდამ სრუნავენ, რომ ქვეშევრდომთ საქმე კარგათ ჰქონდეთ მოწუბილი. ხეშ შვილებს მეც უნდა ვისრუნო. ხეში შვილები, ანეტა, ისეთივე ბავშვები არიან ბქ, როგორც მენ და მენი ამხანაგი. მაგრამ გასცდებიან თუ არა აღაუფის კარს, საიდანაც თქვენ შემოხვედით უვაზილებად იქცევიან. ესენი თავიანთ და-ძმას ნახულობენ, რომელნიც ხეშ სამეფოს იქით იმყოფებიან. მერე მუშებიან, სად უფრო ნოტიო ადგილებია; იქითკენ ვგზავნი იმ უვაზილებს, რომელთაც კვრეთი ადგილები უყვართ. მხიან ადგილებში ვგზავნი

სსვა ევბუილებს. ბაღებსი-ვარდებს და იასამანს. ჩემი მსახური ბელნი მესმარებიან ჩემს ბავშვებსე ზრუნვაში. გასაფხულსა და საფხულს აბარით ევბუილების დათესვის საქმე, სამთარი იფარავს ეინვიან დღეებში. ამ რიგად ევკლანი მოვალენი ვართ რამესე ვიზრუნოთ. მუშაობის შემდეგ ჩვენ ვიკრიფებით სადაღად ჩემ სასახლეში. ჩემის ხელით ვარიკებ საჭმელებს. სათითაოდ მწვდის ევკლა თეფშს და მეუბნება, რა კაბრიკა იმ დღეს. ვისაც არაფერი გაურიკებია, და ვერაფრით მოიწონებს თავს, იმას ცარიელი თეფშის მეტი არა ერკება-რა. ეს ძლიან იშვიათად ხდება, რა თქმა უნდა: ზარმაცობა დიდი სირცხვილია. თქვენ დიდი ბავშვები ხართ, ალბად რამე შეკისწავლიათ, ამიტომაც ნურაფრის შიში ნუ გაქვთ. ეოველ დღეს საქმის გათავების შემდეგ, წადით სოლმე მარგალიტასთან იმასთან და კიდე სსვა ბავშვებთან თქვენ მსიარულად ითამაშებთ და გაერთობით (მარგალიტას) ესლა, მარგალიტა, წაიუვანე ეს ბავშვები.

მარგალიტა. ფიქრი ნუ გაქვს, დედილო, ეოველისფერს ავასრულებ წამოდით, ბავშვებო.

6. თ.

(შემდეგ იქნება)

სასაღისო სამუშაო და გასართობი

მუხუდოს კაკლით და ასათის ღვინით სკამის, მაგიდის
და სხ. გაკეთება

აიღეთ რამდენიმე ასანთი, მოსჭვრიეთ თავეები, და ბოლოები
ოდნავ წაუშვეტეთ. წინა დღით მუხუდო წებოში დააღებეთ.
გაკეთების წინ ამოიღეთ, დააცადეთ ცოტათი შეძრეს, რომ კუ-
თების დროს კანი არ ჩამოსცილდეს, შერძეთ ასანთის ბოლო-
ები მუხუდოში ჩაასვით და გამოიყვანეთ სსვა და სსვა საკნები,
მაგიდა, სკამი და სხ.

გაფხვის ლოცვა

(ფრანგულით)

ერთი ჰატარა ამერიკელი ქალი ჩვეულებრივ ეოველ საღა-
მოს ლოცულობდა და ერთსელ ამ გვარად შესცვალა თავისი
ვედრება: „ღმერთო, დედაძმა მიცოცხლე, დაძმა, ნათესავი,
და ეოველი ჩემი მეგობარი კეთილის მოთველი. კოსოვ ღმერ-
თო, შენ თავსაც გაუფოსილდე, რადგან თუ შენ არ გვეო-
ლები, ჩვენ რაღა გვეშველება!“

ზარადა.გამოსანა

(წარმოდგენილი თეოფ. კანდეჯაის მიერ)

„ჯერ დედა არ შობილიყო,
შვილი ხეცას მიდიოდა;“
მიც მოვექცე და სიმწარით
თვალთ ცრემლები მომიღოდა.

საქართველოს
ხალხმწიფობის

